

rülhetünk el tartalmának tanulmányozásába, szellemi és erkölcsi világának beleélésébe, éppúgy a természet nyitott könyve is csak azoknak áll nyitva, akik annak elemeit, alaptüneményeit, törvényeit, egyszerűen éltét megismerik.

Nem is olyan régen csak az elemek: a természet egyedeinek a leírásában és rendszerbefoglalásában merült ki a természettudományi oktatás. Az elvetett rossz magból nem is érlelődött izletes gyümölcs, de nyomában annál több elkeserítő fásultság fakadt tanár és tanítvány részére egyaránt.

Csak az életjelenségeket igazoló kísérletek vezetnek a törvényszerűségeken alapuló, biológiai jelenségek felismeréséhez, azaz csak a helyesen végrehajtott kísérletek nevelnek tudatos természetszeretőre.

Nagy hiányt pótol az előttünk fekvő gazdag tartalmú munka, melynek minden egyes sora, minden kísérlete a gyakorlati érzékkel megáldott tudós munkás életének gazdag tárháza. — A 400 kísérlet hallatára ne riadjon el senki, mert hiszen zsebbevágó költségről szó sincs. Hiszen éppen abban látjuk a munka felbecsülhetetlen értékét, hogy a kísérletek egész arzenálját fillérekért beszerezhető eszközökkel (egynéhány kémcső, üvegcső, dugók) végeztethetjük és végeztethetjük (!) tanítványainkkal.

Az egy-egy életjelenséget igazoló kísérleteket, melyek részben szerző eredeti kísérletei, külön-külön csoportosítva, az alábbi 14 fejezetben ismerteti szerző: Biokémiai kísérletek. A termőtalajjal végzett kísérletek. A növények tápláló anyagai. A táplálék felvételével kapcsolatos fizikai jelenségek. Csíráztatási kísérletek. A tápláló anyagok felvétele. A nyers tápláló anyagok elvezetése. A növények párolgása. Az asszimiláció. A szerves anyagok vándorlása és felhalmozódása. A lélekzés. A növekedés. A mozgások. A szaporodás.

A keménykötésű, tiszta szedésű és a legtöbb kísérlethez mellékelte beszédes ábrákkal telített munka minden biológiával foglalkozó közép- és polgári iskolai tanár legfőbb kincse, — de haszonnal forgathatják gazdasági és kertészeti akadémiák hallgatói, középiskolák, tanítóképzők, valamint gazdasági és kertészeti középiskolák növendékei, a népművelési előadások tartói, továbbá mindazok, akik a növények csodálatos életének titkai iránt szívesen érdeklődnek.

Jeges Sándor.

Csekő Árpád: Mennyiség- és fizikai tanulókísérletek. (A tanítóképző-intézeti és elemi iskolai tanításba tervszerűen beillesztett ...). Jászberény, 1935. Kovács Vendel könyvnyomdája. 98 oldal, 40 ábra. Ára 2 pengő. Tanári, tanítói és ifjúsági könyvtárak számára a VKM engedélyezte.

A fizikai önálló tanulókísérletek céljáról, eszközeiről, lehetőségeiről, kiviteli módjáról és a tanításba való beillesztéséről sok magyar szakmunka jelent már meg. Tanmenetbe való beillesztésüket ezek a munkák mindig a próbálkozó tanárookra bízták. Szerző könyvében több évi rendszeres munka után erre nézve ad útmutatást. Rögzíti a tanítóképző-intézetek s külön az elemi iskolák tanmeneteibe illesztendő tanulókísérleteket, azok rövid tanítási anyagát, eszközeit. Bár még mindig megvan a lehetőség és sokszor kényszerítő ok, hogy a tanár, tanító ettől a bemutatott tervtől eltérjen, de fontos lépéssel

viszi előbbre a tanulókísérletek ügyét; mintát ad a bölc mérséklettel korlátozott számú tanulókísérletnek a taumenetbe való beillesztésére és tervszerű elosztására.

Igy a tanítóképző négy osztályára 41 mennyiségtani és fizikai, az órákon végezhető kísérletet állít be, különálló fizikai gyakorlatok száma pedig a IV. osztályban 11.

Óra-leírásai tömörek, de világosak. Eszközei egyszerűek és megbízhatóak. Kellék-táblázata igen hasznos.

Könyvének minden fizikatanár jó hasznát veszi, még más iskolafajokban is, ha tanulókísérletek bevezetésére módja még nincsen is esetleg.

Matzkó Gyula.

A család és iskola együttműködéséről. (Fogadó óra, család-látogatás, szülői értekezlet.) Irta: Lenkei István. Franklin-Társulat bizománya. Ára: —.60 P.

Tanítók és tanárok alig vehetnek kezükbe gyakorlati szempontból értékesebb füzetet, mint Lenkei Istvánnak fent jelzett írását, mely az iskolai életnek három — nevelési szempontból igen fontos, — kérdését tárgyalja. Évezetesképpen megállapítja, hogy a szülők nagy része keveset tud az iskoláról, a nevelők nem sokat tudnak a család életéről. Értékes nevelés csak az iskola és család közös együttműködésével biztosítható. Ennek a közös munkának útja a kölcsönös megismerés, a megértés, és az azokból fakadó megbecsülés, szeretet; eszközei pedig, melyek a célhoz elvezetnek: a *tanító családlátogatása, a szülők látogatása gyermekük tanítójánál és a közös megbeszélések (szülői értekezletek.)* A szerző mind a három kérdést a gyakorlati pedagógus tiszta meglátásaival tárgyalja és konkrét tapasztalatai alapján jó tanácsokat ad a nevelő ezen fontos nevelői ténykedéseit illetőleg. Részletesebben tárgyalja a szülői értekezletek kérdését és értékes, havonkénti programot ad az iskolai és az osztály szülői értekezleteken tárgyalandó problémák megvalósítására. Az itt tárgyalandó témák tényleg az iskolai életből fakadnak, s teljesen hozzásimulnak az iskola és a szülői ház harmónikus együttműködésének biztosításához. Könyvének végén azt a gondolatot érinti, hogy a szülők tervszerű pedagógiai nevelésére ki kellene építeni a pedagógiai szakirodalomnak a szülők felé vezető ágát. Lenkei István könyvét a legmegalobban ajánljuk a magyar gyermek jövő életét kialakító nevelők: a tanítók és tanárok figyelmébe.

Kratofil Dezső.

Havas István: Egy évtized a polgári iskolai küzdelmek élén. (1925—1934) Budapest. 1935. Az Országos Polgáriiskolai Tanáregyesület kiadása. 214. lap.

A polgári iskolai tanárság utóbbi évtizedi mozgalmainak egyik vezető embere, e státusbeli tanárság hivatalos egyesületének volt elnöke négy évtizedre terjedő tanári, igazgatói és szakfelügyelői működése után az aktív szolgálatától visszavonulva, az előttünk lévő testes kötetben összefoglalta közérdekű, túlnyomó részben pedagógiai tárgyú dolgozatait, melyek egy valóban értékes munkás életnek bizonyosságait és emlékeit alkotják.

A polgári iskola a magyar társadalomban a gazdasági életet szolgáló,